

0111 განათლების მეცნიერება EDUCATION SCIENCE

მწვრთნელის როლი თანამედროვე ფეხბურთში

თამაზ ჯაში

საქართველოს სპორტის უნივერსიტეტი

E-mail: tamaz.jashi@sportuni.ge

რეზიუმე

თანამედროვე ფეხბურთში მწვრთნელის როლი გუნდის წარმატების მიღწევაში გადამწყვეტ მნიშვნელობას იძენს. მწვრთნელის საქმიანობა მრავალმხრივია და მოიცავს არა მხოლოდ ტაქტიკურ-სტრატეგიულ გადაწყვეტილებებს, არამედ ფსიქოლოგიურ, პედაგოგიურ, ორგანიზაციულ და მენეჯერულ ასპექტებს. სტატიაში გაანალიზებულია მწვრთნელის პროფესიონალიზმის ძირითადი კომპონენტები, მისი როლი საწვრთნელ პროცესში, მატჩის მართვასა და გუნდის ჩამოყალიბებაში. ნაჩვენებია, რომ თანამედროვე ფეხბურთში წარმატებული მწვრთნელი უნდა ფლობდეს სიღრმისეულ თეორიულ ცოდნას, პრაქტიკულ გამოცდილებას და მუდმივი პროფესიული განვითარების უნარს.

საკვანძო სიტყვები: მწვრთნელი, გუნდი, პროფესიონალიზმი, ტაქტიკა, ვარჯიშები, დისციპლინა.

შესავალი

თანამედროვე ფეხბურთში მწვრთნელის საქმიანობის ეფექტიანობა მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული მატერიალურ-ტექნიკურ ბაზასა და ფინანსურ უზრუნველყოფაზე, თუმცა გადამწყვეტ ფაქტორად მაინც მწვრთნელის პროფესიონალიზმი რჩება. რამდენად მაღალიც არ უნდა იყოს ინფრასტრუქტურული ან ფინანსური მხარდაჭერა, სათანადო ცოდნის, მეთოდური მომზადებისა და პიროვნული თვისებების გარეშე მწვრთნელისგან მნიშვნელოვანი შედეგების მიღწევა პრაქტიკულად შეუძლებელია.

ამგვარად, მწვრთნელი თანამედროვე ფეხბურთში განხილვება არა მხოლოდ როგორც ტაქტიკური გადაწყვეტილებების მიმღები, არამედ როგორც ლიდერი, პედაგოგი და ორგანიზატორი, რომელიც განსაზღვრავს გუნდის განვითარების სტრატეგიას, სპორტულ შედეგებსა და მოთამაშეთა პროფესიულ ზრდას.

ძირითადი ნაწილი

თანამედროვე ფეხბურთში მწვრთნელის პროფესიონალიზმი გულისხმობს ფეხბურთის დრმა თეორიულ და პრაქტიკულ ცოდნას, რომელიც ვლინდება რამდენიმე ძირითად მიმართულებაში:

1. ტაქტიკური და სტრატეგიული მომზადება:

- ა) შექმნას თამაშის სტილი და სისტემა;
- ბ) ანალიზის საფუძველზე შეიმუშაოს გეგმა მოწინააღმდეგის წინააღმდეგ;
- გ) გუნდის წევრების კონკრეტული ადგილების განაწილება.

2. ფიზიკური და ტექნიკური მომზადება:

- ა) ადგენს ვარჯიშების გეგმას, რომელიც მიზნად ისახავს მოთამაშეთა ფიზიკური, ტექნიკური და ტაქტიკური გარიგებისა და გუნდური თამაში გაუმჯობესებას;
- ბ) უზრუნველყოფს მოთამაშეთა ინდივიდუალურ განვითარებას.

3. ფსიქოლოგიური მხარდაჭერა:

- ა) გუნდში ქმნის მშვიდ ატმოსფეროს, მოთამაშეთა შორის ნდობას და მოტივაციას;
- ბ) ეხმარება მოთამაშეებს სტრესის, წარუმატებლობის ან წნეხის მართვაში;
- გ) ამყარებს კავშირს გუნდის ყველა წევრთან - როგორც ლიდერებთან, ასევე ახალგაზრდა ან ნაკლებად გამოცდილ ფეხბურთელებთან.

4. გუნდის მართვა მატჩის დროს:

- ა) იღებს გადაწყვეტ გადაწყვეტილებებს: შეცვლები, ტაქტიკური შეცვლები, გუნდის განლაგების მორგება მატჩის მიმდინარეობის მიხედვით;
- ბ) აკონტროლებს გუნდის ემოციებს და დისციპლინას მატჩის დროს.

5. გუნდის შედგენა და მენეჯმენტი:

- ა) მონაწილეობს მოთამაშეთა შექმნის და გასხვისების პროცესში (გუნდის ხელმძღვანელობასთან ერთად);

ბ) არჩევს გუნდის შემადგენლობას;
 გ) უზრუნველყოფს გუნდში ბალანსს - გამოცდილებას, ტემპერამენტს და ფეხბურთელებს შორის ურთიერთობებს.

6. საზოგადოებასთან ურთიერთობა:

ა) არის გუნდის სახე პრესისა და გულშემატკივრების წინაშე;
 ბ) ატარებს პრესკონფერენციებს, სადაც ხსნის გუნდის ტაქტიკას, შედეგებს და გუნდის მდგომარეობა.

სტატიაში ხაზგასმულია, რომ მწვრთნელობა მხოლოდ ყოფილი ფეხბურთელის გამოცდილებით არ შემოიფარგლება. აუცილებელია სპეციალური განათლება, პედაგოგიური უნარები და მუდმივი თვითგანვითარება. წარმატებული მწვრთნელი უნდა გამოირჩეოდეს ერუდიციით, შრომისმოყვარეობით, სამართლიანობით, თვითკრიტიკულობითა და ორგანიზაციული უნარებით. იგი გამუდმებით უნდა მისწრაფვოდეს სრულყოფისკენ და ეძებდეს საკუთარი კვალიფიკაციის ამაღლების გზებს. რა თქმა უნდა შეუძლებელია მწვრთნელმა და ფეხბურთელმა მიაღწიონ აბსოლუტურ სრულყოფას, მაგრამ მუდმივი სწრაფვა მიზნის მიღწევისაკენ აუცილებელია.

მწვრთნელს უნაგაროდ უნდა უყვარდეს თავისი საქმე, მზად იყოს დააყენოს გუნდის ინტერესები საკუთარი ინტერესების მაღლა და იმოქმედოს პრინციპით - გუნდი „უპირველეს ყოვლისა“.

მწვრთნელს გუნდის ყველა წევრთან უნდა ჰქონდეს უშუალო, გულწრფელი და არა გამორჩეული დამოკიდებულება. მისი ვალდებულებაა გაერკვეს თითოეული ფეხბურთელის ხასიათის თავისებურებებში და შეძლოს მათგან მტკიცე, მეგობრული, თანამოაზრეთა კოლექტივის შექმნა.

აუცილებელია აღინიშნოს, რომ მაღალი ავტორიტეტის გარეშე მწვრთნელს გაუჭირდება გუნდზე ზემოქმედება და მისი მართვა. ამასთან ერთად გასათვალისწინებელია მწვრთნელის ხელმძღვანელობის სტილი. მიმაჩნია, რომ გუნდის სტრატეგია მწვრთნელმა ერთპიროვნულად უნდა განსაზღვროს, სხვა დანარჩენი საკითხები კი გადაწყვიტოს დემოკრატიული გზით. მწვრთნელის პროფესიონალიზმის აუცილებელი განმსაზღვრელი კრიტერიუმია მაღალი კლასის ფეხბურთელის მომზადება და ძლიერი გუნდის შექმნა. ამ საპატიო მისიის განსახორციელებლად საჭიროა, რამდენიმე მომენტის ერთიანობა: ნიჭიერი მოსწავლე, სასწავლო-საწვრთნო პროცესისთვის შესაბამისი პირობები, მწვრთნელის მომზადების დონე და უნარი მიიყვანოს ფეხბურთელი ან გუნდი დასახულ მიზანამდე.

და მაინც, პრაქტიკულად, რა მთავარი პრინციპებითა და მოსაზრებებით ხელმძღვანელობს მწვრთნელი მუშაობაში წარმატების მისაღწევად? მან უნდა დაიცვას სასწავლო-საწვრთნო პროცესის მიმდინარეობის კანონზომიერებანი. აუცილებელია მწვრთნელმა თავისი მუშაობა დაიწყოს მარტივიდან და გადავიდეს რთულზე. მისი მოვალეობაა ასწავლოს ფეხბურთელს სხვადასხვა ტექნიკური ილეთის სწორად და ეფექტურად დაუფლება. მწვრთნელმა ტექნიკური ილეთი ჯერ უნდა ახსნას, შემდეგ კი აჩვენოს. მას უნდა შეეძლოს გუნდის ტაქტიკისა და სტრატეგიის სწორი ანალიზი, საჭიროა ზუსტად ჰქონდეს გააზრებული რას და როგორ აკეთებს და ასევე შეეძლოს თამაშის დეტალურად გარჩევა.

მწვრთნელის მაღალ კვალიფიკაციას ადასტურებს ის, თუ რამდენად სწორად წარმართავს იგი საწვრთნელ პროცესს და როგორ არჩევს ვარჯიშების თანმიმდევრულობას კონკრეტული მატჩისთვის. ვარჯიშის ჩატარების დროს გათვალისწინებული უნდა იქნეს ფეხბურთელთა როგორც კოლექტიური, ასევე ინდივიდუალური დავალებები, რაც მიახლოებული იქნება სათამაშო სიტუაციებთან.

საწვრთნელი პროცესის ჩატარების ხანგრძლივობა დამოკიდებულია მრავალ ფაქტორზე. ესენია: სეზონის პერიოდში გუნდის ან ფეხბურთელის სპორტული ფორმა, მოსალოდნელი მატჩის მნიშვნელობა, მოწინააღმდეგის ტაქტიკა და სხვა. მწვრთნელმა უნდა იცოდეს, რომ საწვრთნელი მუშაობის ალტერნატივა არ არსებობს, წინააღმდეგ შემთხვევაში წარმატებისკენ მიმავალი გზა შეიძლება შეგნებულად შემოკლდეს. ეს უნდა ახსოვდეს მწვრთნელს, რომელიც მომავალზე ფიქრობს. საჭიროა, გახსოვდეთ, მოემზადეთ მომავლისთვის ისე, რომ დღევანდელი არ შესწიროთ.

არსებობს ვარჯიშის ჩატარების სხვადასხვა ფორმა და მეთოდი. საჭიროა, მწვრთნელმა აირჩიოს ვარჯიშის ის ფორმა, რომელიც გუნდს ამა თუ იმ ეტაპზე ესაჭიროება.

საწვრთნელი ვარჯიშების გამოყენებით ფეხბურთელი ეუფლება ინდივიდუალური. თუ კოლექტიური თამაშის ძირითად ელემენტებს. მნიშვნელოვანი ფაქტორია. საწვრთნელი ვარჯიშების შერჩევა და მათი მრავალჯერადი გამეორება სასურველი შედეგის მიღწევამდე, იქამდე, ვიდრე ფეხბურთელს ამა თუ იმ ილეთის თუ ტექნიკური ვარიანტის შესრულების გარკვეული სტერეოტიპი არ გამოუმუშავდება. მწვრთნელის მიერ მომზადებული ვარჯიში ფეხბურთელისთვის არ უნდა იყოს ერთგვროვანი და მოსაწყენი. მარტივიდან რთულ ვარჯიშზე გადასვლა ხელს უწყობს ფეხბურთელის

მაღალი კონდიციის მიღწევას. ფეხბურთელი უნდა გრძნობდეს, რომ ვარჯიში მიმდინარეობს დასახული მიზნის მისაღწევად და არა დროის გასაყვანად.

ერთი ან საათნახევარიანი ხანგრძლივობის გააზრებული და სწორად ორგანიზებული ვარჯიში, რომელიც მიმართულია გარკვეული მიზნის მისაღწევად, გაცილებით სასარგებლოა, ვიდრე არაორგანიზებული, რომელიც გრძელდება ორ ან ორსაათ-ნახევარს.

ვარჯიშის მსვლელობის დროს ფეხბურთელები დაკავებული უნდა იყვნენ საწვრთნელი პროცესით. ხანგრძლივობის მიუხედავად მწვრთნელი მთელი თავისი არსებით უნდა იყოს ჩართული საწვრთნელ პროცესში და გამოიყენოს ყურადღების გაფანტვა, თუნდაც მცირე დროით. ეს საშუალებას მისცემს მწვრთნელს, სრულყოფილად და საინტერესოდ ჩაატაროს საწვრთნელი პროცესი.

ვარჯიშის დაწყების წინ მწვრთნელმა უნდა შეადგინოს სამუშაო გეგმა, რომლის მიხედვითაც წარმართება საწვრთნელი პროცესი.

ფეხბურთი ორთაბრძოლაა, ამიტომ, წარმატების მისაღწევად საჭიროა, როგორც ფიზიკურად, ასევე ფსიქოლოგიურად და მორალურად მომზადებული ფეხბურთელები.

მწვრთნელის საქმიანობაში ერთ-ერთ სირთულეს გუნდის დაკომპლექტება და ფეხბურთელების შერჩევა წარმოადგენს. არსებობს მრავალი საკითხი, რომელიც მწვრთნელმა წინასწარ უნდა განსაზღვროს. ერთ-ერთ ასეთ საკითხს განეკუთვნება გუნდისთვის საჭირო მაღალი კლასის მოთამაშეთა შერჩევა და მათი სწორი განლაგება ანუ თითოეულისთვის სათანამშრომლო ადგილის სწორად განსაზღვრა. ძლიერი გუნდის ჩამოსაყალიბებლად მწვრთნელმა ფეხბურთელი იმ ადგილზე უნდა ათამაშოს, სადაც იგი გუნდს მაქსიმალურ სარგებლობას მოუტანს.

მწვრთნელმა უნდა შეძლოს გუნდის ისეთი ფეხბურთელებით დაკომპლექტება, რომლებიც მოერგებიან მის მიერ შემუშავებულ ტაქტიკას. აუცილებელია მწვრთნელს გააჩნდეს სრული მონაცემები იმ ფეხბურთელებზე, რომლებსაც იწვევს გუნდში. მონაცემთა შორის ძირითადი კრიტერიუმებია: ნიჭი, შრომისმოყვარეობა, სისწრაფე (აზროვნების, მოძრაობის და შესრულების. იგი ფეხბურთელის ფიზიკური მონაცემების ერთ-ერთი უპირველესი მაჩვენებელია), ბრძოლისუნარიანობა, გამბედაობა, ტექნიკა (უნარი სწრაფად, მოძრაობაში შეუცდომლად შეასრულოს ტექნიკური ილეთი), ერთუზიანობა და სტაბილურობა (ანუ შეინარჩუნოს სპორტული ფორმა ხანგრძლივი დროის განმავლობაში).

ინფორმაციის მიღების დროს მწვრთნელი გულისყურით უნდა გაეცნოს მონაცემებს მოწინააღმდეგე გუნდის ან ცალკეული მოთამაშის შესახებ. მან საჭიროა გააკეთოს დასკვნები და იმოქმედოს თავისი შეხედულების მიხედვით, შეინახოს ჩატარებული მატჩის ანალიზი, მისი სტატისტიკური მონაცემები;

აგრეთვე აუცილებელია, მწვრთნელმა გაითვალისწინოს წინამორბედი მწვრთნელის ან ფეხბურთელის ინფორმაცია იმ ფეხბურთელის შესახებ, რომელთანაც იწვევს მუშაობას.

ფეხბურთელს უნდა ჩაუნერგოთ, რომ იმის მიუხედავად მოწინააღმდეგე სუსტია თუ ძლიერი, საჭიროა მას მოეკიდონ პატივისცემით, მაგრამ არავითარ შემთხვევაში არ უნდა ემინოდეთ მისი. მწვრთნელის მოვალეობაა დაარწმუნოს ფეხბურთელი თავის პოტენციურ შესაძლებლობაში, მაგრამ ეს უნდა მოხდეს იმ შემთხვევაში, როდესაც იგი ყოველმხრივ კარგად არის მომზადებული. ამასთან ერთად საჭიროა სიფრთხილე, რომ ზედმეტმა თავდაჯერებულობამ უარყოფითი შედეგი არ მოგვცეს. თუმცა ცალსახად უნდა აღინიშნოს, რომ საერთოდ ჯობს გყავდეთ თავდაჯერებული, ვიდრე მშიშარი ფეხბურთელები.

სპორტული ჟინის მნიშვნელობა ფეხბურთელისათვის განუზომელია, უწინარეს ყოვლისა, ფსიქოლოგიური თვალსაზრისით. ფეხბურთელს რომელსაც ჟინი არ აქვს, მაღალი კლასის ფეხბურთელი ვერასოდეს დადგება.

მწვრთნელმა ფეხბურთელს შეიძლება აპატიოს შეცდომა, გამოწვეული მოთამაშის პოტენციური შესაძლებლობის გათვალისწინებით, მაგრამ თუ ფეხბურთელს ჟინი არ აქვს, მწვრთნელმა უნდა იღონოს ყველაფერი ამ ნაკლის აღმოსაფხვრელად. გასათვალისწინებელია ის, რომ თითოეულ ფეხბურთელს უნდა სჯეროდეს თამაშის მოგების და შეეძლოს გულწრფელად იმის აღიარება გააკეთა თუ არა ყველაფერი გამარჯვებისათვის.

მომავალი მატჩისთვის მზადების დროს საჭიროა ანალიზი გაუკეთოთ მეტოქე გუნდის თამაშის სტილსა და ტაქტიკას. განსაზღვროთ მოწინააღმდეგის სუსტი და ძლიერი მხარეები; დაუპირისპიროთ მათ თქვენი გუნდის შესაძლებლობები, რათა მაქსიმალურად იქნას გამოყენებული გუნდის პოტენციალი, ხოლო მოწინააღმდეგის სისუსტე გამოიყენოთ თქვენს სასარგებლოდ. წინა სამატჩო დარიგების დროს აქცენტი უნდა გააკეთოთ საკუთარი გუნდის თამაშის ორგანიზებაზე. მოწინააღმდეგე აიძულეთ ითამაშოს

თქვენი თამაში. ფეხბურთელებს უნდა სჯეროდეთ, რომ ისინი უკეთეს ფორმაში არიან, ვიდრე მათი მოწინააღმდეგე.

ყოველთვის მზად უნდა იყოთ მატჩის მსვლელობის დროს სწორი და კონსტრუქციული კორექტივების შესატანად, რათა გააუმჯობესოთ როგორც ფეხბურთელის, ასევე გუნდის თამაშის ხარისხი.

გახსოვდეთ, თქვენი ინტელექტუალური დონით შეიძლება განისაზღვროს ფეხბურთელების და მთლიანად გუნდის ინტელექტი.

პირველი ნახევრის დამთავრების შემდეგ, როდესაც ფეხბურთელები 15 წუთიან შესვენებაზე გადიან, უწინარეს ყოვლისა, მათ უნდა დაისვენონ, აღიდგინონ დახარჯული ენერჯია. საჭიროა ეცადოთ დაეხმაროთ მოთამაშეებს მაქსიმალური სიმშვიდის შენარჩუნებაში. მკაცრად აკრძალეთ გასახდელში უცხო პირთა შესვლა. თქვენი აზრის გაწყვეტა ნიშნავს აზროვნების კონცენტრაციის გაფანტვას. პირველი ნახევრის ანალიზი უნდა იყოს კონსტრუქციული. პირველი ნახევრის ანალიზის შემდეგ, მიეცით მეორე ნახევრის თამაშის გეგმა. მითითება უნდა იყოს მარტივი და გასაგები. გახსოვდეთ, ნუ დაავალებთ და ნუ მოსთხოვთ ახალბედებს იმას, რაც შეიძლება მოსთხოვოთ გამოცდილ მოთამაშეს. ასევე ვეტყვან ნუ დაავალებთ ახალბედებს ფეხბურთელის ფუნქციის შესრულებას. ნუ შეეცდებით პირველი ტაიმის ყველა დეტალის გაანალიზებას. საჭიროა ძირითად შეცდომებზე მიანიშნოთ, რაც აუცილებლად უნდა გამოსწორდეს და შესრულდეს მეორე ნახევარში. გაამხნევით, შეაქეთ კარგად მოთამაშე ფეხბურთელები. გასახდელში კამათი კატეგორიულად გამორიცხულია. თქვენს მიერ მიცემული მითითება, როგორც წესი, შესწორებას არ უნდა ექვემდებარებოდეს. თუ გუნდმა მატჩი წააგო, თამაშის დამთავრების შემდეგ გამარჯვება მიულოცეთ მოწინააღმდეგე გუნდის მწვრთნელს, ფეხბურთელებს. ასევე, გამარჯვების შემთხვევაში მიიღეთ მილოცვა და მადლობა გადაიხადეთ. წაგების შემთხვევაში, ცხელ გულზე ხმამაღლა, შეურაცხყოფელი სიტყვებით არ მიმართოთ მოთამაშეებს. პირიქით, სასურველია ისინი მომავალი მატჩისთვის გაამხნევოთ. პატივისცემით მოექცეთ ყველა მათგანს, მიუხედავად იმისა, თუ როგორ ითამაშა. ფეხბურთელი, უწინარეს ყოვლისა, ინდივიდია. აქედან გამომდინარე, თითოეული მათგანი ითხოვს განსაკუთრებულ მიდგომას. მატჩის მოგების შემთხვევაში ნუ იქნებით ქედმაღალი და ნურც ფეხბურთელებს შეამკობთ ზედმეტი ქათინაურებით.

მატჩის დამთავრების შემდეგ მისი განხილვა-ანალიზი, როგორც წესი, არ ხდება, მაგრამ მაინც შეიძლება ცალკეულ ფეხბურთელს ტაქტიკიდან მიუთითოთ შეცდომებზე, რათა თვითონ გაანალიზონ და გააკეთონ შესაბამისი დასკვნა. განვლილი მატჩის ანალიზის დროს აუცილებლად უნდა აღიაროთ საკუთარი შეცდომები. სხვა შემთხვევაში მას ისევე გაიმეორებთ. განვლილი თამაშის გარჩევის დროს ნუ ილაპარაკებთ ბევრს. გრძელი და დაუმთავრებელი ლაპარაკი ღლის ფეხბურთელს.

მწვრთნელს აუცილებლად უნდა ახასიათებდეს სიმკაცრე და მომთხოვნელობა. მას და ფეხბურთელს შორის უნდა იყოს საქმიანი დამოკიდებულება, დამყარებული ურთიერთპატივისცემაზე და ურთიერთგაგებაზე.

თუ გსურთ ობიექტური და სარწმუნო ინფორმაცია მიიღოთ მოწინააღმდეგე გუნდის თამაშის შესახებ, საჭიროა მოწინააღმდეგე გუნდის თამაშს დაესწროთ პირადად. უპირველეს ყოვლისა ყურადღება მიაქციეთ, თუ როგორი ტაქტიკით თამაშობს მოწინააღმდეგე. უნდა გაერკვეთ გუნდის ლიდერის თამაშის მანერაში; გაამახვილოთ ყურადღება მის ძლიერ და სუსტ მხარეზე; აქცენტი გააკეთეთ იმაზე თუ როგორ თამაშობს ლიდერი პერსონალური მეურვეობის დროს. შეტევისას უფრო ხშირად რომელი ფლანგიდან უტევენ გუნდი - შეტევას აწვითარებენ ცენტრიდან, თამაშობენ იმპროვიზაციით, თუ მოქმედებენ წინასწარ დამუშავებული სქემით. ჩანაწერებში მითითებული უნდა იყოს აგრეთვე, როგორ თამაშობს გუნდი კოლექტიური შეტევის დროს: თამაშობს თუ არა სწრაფი ინდივიდუალური გარღვევებით; ცდილობენ თუ არა სწრაფი მანევრებით რიცხოვრივი უპირატესობის შექმნას; როგორია მოთამაშეთა განლაგება პოზიციური შეტევის დროს; სტანდარტული კომბინაციების ვარიანტები და სხვა; როგორ ურთიერთქმედებენ ერთმანეთთან ნახევარმცველები; აქტიურად თამაშობენ თუ არა შეტევაში ან დაცვაში; მოქმედებენ დროულად თუ დაგვიანებით; უყვართ თუ არა პერსონალური მეურვეობა; რომელი ნახევარმცველი ცდილობს შორეული დარტყმებით მიაღწიოს მიზანს; თამაშობენ მოკლე, საშუალო თუ გრძელი გადაცემებით.

მცველების თამაშის ანალიზისთვის საჭიროა ჩაინიშნოთ შემდეგი: როგორ დაცვით სისტემას თამაშობს მოწინააღმდეგე - ზონურს, პერსონალურს თუ შერეულს (ზონური - პერსონალურთან); რომელ ზონაში თამაშობენ მცველები მჭიდროდ (ახლოს აყვანა); მიმართავენ უკან დამხვე თუ ზონურ დაცვას, ხოლო თუ პრესინგს მიმართავენ, როგორია დაცვის საერთო სათამაშო გეგმა.

მოთამაშეთა ინდივიდუალური დახასიათება უნდა მოხდეს შემდეგი მონაცემების მიხედვით: პოზიცია, სისწრაფე, კონდიცია, ტემპერამენტი; თამაშობს მარჯვენა ფეხით თუ მარცხენათი; თუ ორივეთი - თანაბრად; თავით თამაშის ხარისხი, საიდან უტევის, როგორ იხსნება, სახიფათოა გარღვევის თუ პოზიციური თამაშის დროს; თამაშობს მარჯვნივ, ცენტრში თუ მარცხენა ფლანგზე; როგორია ორთაბრძოლის დროს, გამბედავია თუ შშიშარა, რეაგირებს თუ არა მოწინააღმდეგის ფინტზე; შეუძლია თუ არა ითამაშოს პრესინგის წინააღმდეგ; მისი ძლიერი და სუსტი მხარეები; არის თუ არა გუნდის ლიდერი; მისი ამპლუა.

ფეხბურთში წარმატების მისაღწევად საჭიროა გუნდი აკმაყოფილებდეს შემდეგ მოთხოვნებს: მას უნდა გააჩნდეს მაღალი ტექნიკა, მაღალი სათამაშო კონდიცია, გუნდის სულისკვეთება.

თამაშის მოგებისთვის მწვრთნელებმა საჭიროა ისარგებლონ შემდეგი 3 ძირითადი სათამაშო პრინციპით:

1. აიძულონ მოწინააღმდეგე ითამაშოს არა საკუთარი, არამედ მათ მიერ შემუშავებული თამაშის ტაქტიკით, ე.ი. წარმართონ თამაში ისე, რომ მოწინააღმდეგეს გამუდმებით უწევდეს მათ მიერ შეთავაზებული მანერის წინააღმდეგ თამაში.
2. გუნდმა ითამაშოს ის თამაში, რაც ხელს არ აძლევს მოწინააღმდეგეს. მაგალითად: პრესინგი, კონტრშეტევა, თამაში ფლანგებიდან და სხვა.
3. ფეხბურთელები მზად უნდა იყვნენ მატჩის მსვლელობის დროს მოულოდნელობებისათვის ისე, რომ ადგილი არ ჰქონდეს დაბნეულობას, ქაოსს. მაგალითად, მატჩის დასაწყისში გაშვებული ბურთი, მსაჯის არაობიექტურობა, უხეში თამაში, მოწინააღმდეგე გუნდის თამაში სხვა ტაქტიკური ვარიანტით, ვიდრე ეს დაგეგმილი იყო და სხვ.

აღნიშნული სამი სათამაშო პრინციპიდან ძირითადია ის, რომ გუნდი მზად იყოს მოულოდნელობების გადასალახად. ტექნიკა ყოველთვის უნდა წამოსწიოთ წინა პლანზე, რადგან მასზე არის დამოკიდებული გუნდის კოლექტიური თამაში, ტაქტიკური ვარიანტის სრულად შესრულება. არსებობს თამაშის სხვადასხვა ტექნიკური ვარიანტი და სქემა. ჩემი აზრით, სასურველია ყველა მწვრთნელს გააჩნდეს გუნდის საკუთარი სათამაშო სქემა.

მიზანშეწონილად მიმაჩნია აქვე, ზოგადად, განვიხილოთ ოთხი ძირითადი კომპონენტი: ტექნიკა, ტაქტიკა, საერთო ფიზიკური მომზადება და ფსიქოლოგიური მომენტები, რომლებიც წარმოადგენენ ფეხბურთის საფუძველთა საფუძველს.

დასკვნა

ამრიგად, ფეხბურთში მწვრთნელი წარმოადგენს ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს სისტემურ რგოლს, ვინაიდან სწორედ იგი არის პასუხისმგებელი როგორც გუნდის, ისე ინდივიდუალური ფეხბურთელის წარმატებასა თუ წარუმატებლობაზე. მწვრთნელის გადაწყვეტილებები და მართვითი მიდგომები მნიშვნელოვანწილად განსაზღვრავს სასწავლო-საწვრთნო პროცესის ეფექტიანობას, თამაშის ხარისხს და სპორტული შედეგების მიღწევის შესაძლებლობას.

თანამედროვე ფეხბურთში წარმატებული მწვრთნელი ადარ შემოიფარგლება მხოლოდ ტაქტიკური ფუნქციებით; იგი ერთდროულად ასრულებს ლიდერის, მენტორის, ფსიქოლოგის, მენეჯერისა და ინოვატორის როლს. მისი პროფესიული და პიროვნული გავლენა ხშირად გადაამწყვტია გუნდის იდენტობის, თამაშის სტილისა და იმ პრინციპების ჩამოყალიბებაში, რომელთა მიხედვითაც გუნდი ფუნქციონირებს. შესაბამისად, მწვრთნელის როლი უნდა შეფასდეს როგორც სტრატეგიული ფაქტორი, რომელიც პირდაპირ უკავშირდება თანამედროვე ფეხბურთის მდგრად და წარმატებულ განვითარებას.

The Role of the Coach in Modern Football

Tamaz Jashi

In modern football, the role of the coach has become a decisive factor in achieving team success. Coaching is a multifaceted activity that encompasses not only tactical and strategic decision-making but also psychological, pedagogical, organizational, and managerial aspects. This article analyzes the key components of a coach's professionalism, highlighting their role in the training process, match management, and team formation. It is demonstrated that a successful coach in contemporary football must possess in-depth theoretical knowledge, practical experience, and the ability to engage in continuous professional development.

Key words: coach, team, professionalism, tactics, training, discipline.